

Arbeidsnotater

T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

r o n n i n g e n s g t. 16, O s l o - D e p., O s l o 1. T l f. 41 38 20, 41 36 60

IO 71/4

19. mars 1971

OM UTFORMINGEN AV

STATISTISK SENTRALBYRÅS FORBRUKSUNDERSØKELSER

I ÅRA FRAMOVER

Notat fra Det rådgivende utvalg for forbruksundersøkelser

I n n h o l d

	Side
1. Innledning	2
1.1 Oversikt	2
1.2 Definisjoner og avgrensinger	2
1.3 Litt historikk	3
1.4 Noen hovedsynspunkter	3
2. Formål, anvendelser, erfaringer	4
2.1 Vektgrunnlag for konsumprisindeksen	4
2.2 Støttemateriale for spesifikasjon av det private konsum i nasjonalregnskapet	5
2.3 Makro-økonomiske analyser	6
2.4 Markedsforskning og andre etterspørselsanalyser	7
2.5 Analyser av den personlige inntektsfordeling og av personskattleggingen	7
2.6 Levekårsundersøkelser, samordning med sosio-demografisk statistikk, forbruksforskning ellers	10
2.7 Sammenfatning	12
3. Drøfting av alternative utforminger av forbruksundersøkelser i framtida	12
3.1 Skisse av fire ulike opplegg	12
3.2 Drøfting av de skisserte oppleggene i relasjon til anvendelsene av forbruksundersøkelser	14
3.3 Nærmere om løpende forbruksundersøkelser	16
3.4 Kostnadsoverslag	18
3.5 Tidsplan	21
4. Utvalgets anbefalinger	21

Ikke for offentliggjøring. Dette notat er et arbeidsdokument og kan siteres eller refereres bare etter spesiell tillatelse i hvert enkelt tilfelle. Synspunkter og konklusjoner kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

1. INNLEDNING

1.1 Oversikt

I dette notatet skal Det rådgivende utvalg for forbruksundersøkelser legge fram noen synspunkter på hvorledes Byråets forbruksundersøkelser bør legges opp i de nærmeste åra framover, og hvilke anvendelsesområder vi antar vil stå sentralt.

I avsnitt 2 blir det gjort rede for de erfaringer som er gjort med bearbeidingen av forbruksundersøkelsen 1967 i og utenfor Statistisk Sentralbyrå.

I avsnitt 3 skisserer vi noen alternative måter som forbruksundersøkelser kan utformes på, og drøfter oppleggene ut fra det vi vet om anvendelsene av materialet. Utvalget har også forsøkt å sette opp grove overslag over kostnadene ved de ulike oppleggene.

Avsnitt 4 inneholder utvalgets anbefalinger.

1.2 Definisjoner og avgrensinger

Forbruksundersøkelser tilhører den klassen av utvalgsundersøkelser som har husholdningen som statistisk enhet (husholdningsundersøkelser). I forbruksundersøkelser søker en ved regnskapsføring og/eller intervju å kartlegge forbruksutgiften og dens komponenter i en viss, avgrenset periode. Forbruksundersøkelser i denne mening gir en fullstendig oversikt over, og detaljert spesifisering av, den del av det private konsum som husholdningene selv betaler for eller produserer.

Denne definisjonen klarlegger bare minste-innholdet i en forbruksundersøkelse, og tjener til å avgrense forbruksundersøkelser mot andre typer av husholdningsundersøkelser. Målet med husholdningsundersøkelser vil være å skaffe til veie et mest mulig fullstendig bilde av private husholdningers atferd og levemåte. Siden det ikke er praktisk å samle inn alle opplysninger om disse forholdene i en eneste stor undersøkelse, utfører Byrådet en rekke undersøkelser som tar for seg ulike emner. Mange av disse vil berøre husholdningenes forbruk, og i en forbruksundersøkelse vil en trekke inn også andre kjennetegn enn de som knytter seg til forbruksutgift. Det er et særskilt problem, som vi skal komme tilbake til, hvordan de ulike husholdningsundersøkelser kan samordnes og tilpasses hverandre.

Vi mener med dette å ha gjort det klart at dette notatet tar for seg forbruksundersøkelser som minst dekker alle utgiftsposter som hører inn under husholdningenes private forbruk. Den presise avgrensing mellom forbruksundersøkelser og andre husholdningsundersøkelser er ikke dermed låst fast.

1.3 Litt historikk

I Norge har vi hatt forbruksundersøkelser som bygger på oppgaver fra de enkelte husholdninger siden begynnelsen av dette århundret. Det primære formålet med de første granskingene var å kaste lys over levemåten til de fattige i samfunnet. Som regel var det familier fra arbeiderklassen som ble undersøkt. Helt fram til annen verdenskrig var utvalgene av husholdninger små, og de husholdningene som var med, ble ikke trukket ut etter statistiske prinsipper. Fra 1945 fram til 1958 ble det holdt en rekke større og mindre undersøkelser som dekket forskjellige sosiale grupper. Fra 1950-åra av tok en sikte på å kartlegge forbruksstrukturen i hele befolkningen. Begynnelsen var forbruksundersøkelsen blant fiskere og jordbrukere i 1954. Denne ble fulgt av undersøkelsen av alderstrygdede i 1955-56. Forbruksundersøkelsen i 1958 omfattet 3 500 husholdninger, og dekket alle sosialgrupper unntatt fiskere, jordbrukere og alderstrygdede. Fra 1958 av gikk en over til å bygge på sannsynlighetsutvalg. Byråets siste forbruksundersøkelse ble holdt i 1967, og dekket alle private husholdninger.

Opplysningene har som regel vært hentet inn i form av regnskapsoppgaver. Både i 1958 og i 1967 ble også intervjumetoden nyttet. I 1958 intervjuet man de husholdningene som avslo å føre regnskap. I 1967 ble alle husholdninger intervjuet, dels om visse bakgrunnskjenntegn, dels om utgifter til større engangsanskaffelser i løpet av året.

Både i 1958 og i 1967 førte husholdningene regnskap i en måned hver. Registreringsprinsippene har variert noe. Byrådet har også fulgt forskjellige opplegg når det gjelder hvilke opplysninger som ble samlet inn i tillegg til den rene forbruksutgift. I 1958 søkte en å få til husholdningsregnskap som gav en samlet oversikt over inntekt, forbruksutgift og sparing. I tillegg fikk en oppgaver over inntekt fra likningskontorene. I 1967 ble det ikke stilt spørsmål om inntekt og sparing, men husholdningene ble intervjuet om sin beholdning av varige konsumgoder. I tillegg ble det også i 1967 hentet inn oppgaver fra likningskontorene over husholdningenes inntekter.

1.4 Noen hovedsynspunkter

Erfaringene fra arbeidet med 1967-undersøkelsen viser at etterspørselen etter materiale fra forbruksundersøkelsen er stor, og kommer fra de forskjelligste hold. I løpet av 1960-åra er det kommet til flere nye forskningsinstitusjoner som arbeider med problemer hvor en trenger tallmateriale som belyser forbruk og forbrukeratferd. Også forbruksundersøkelsen

er blitt berørt av den alminnelige tendens til å legge større vekt på kvantitative metoder i samfunnsforskning og planlegging. Til de planleggingsmodeller som er utviklet innenfor og utenfor Statistisk Sentralbyrå trengs det detaljerte opplysninger om etterspørselsstrukturen.

Byråets planer for 1970-åra legger økt vekt på statistikk som belyser sosiale og menneskelige forhold, og statistikk som belyser levekår. Blant annet vil problemer som har med fordelingen av inntekt og andre goder å gjøre, stå sentralt i de kommende år, i samfunnsdebatten såvel som i Byråets statistikkproduksjon. Her må forbruksundersøkelser være en viktig statistisk kilde.

Utvalget mener på denne bakgrunn at tida nå er inne til å styrke Byråets beredskap på dette området. Ikke minst er det ønskelig å finne fram til opplegg som gjør at Byrådet kan levere forbruksstatistikk som er aktuell. Med aktuell sikter vi her både til det tidspunkt statistikken er samlet inn, og de problemstillinger den er egnet til å belyse.

Byrådet har allerede utviklet gode tekniske muligheter for raskt å planlegge, gjennomføre og bearbeide husholdningsundersøkelser. Fordi det er blitt enklere å trekke utvalg og gjennomføre store beregninger, behøver vi for eksempel ikke lenger føle oss bundet til å bygge på selvveiende utvalg.

Bredden i anvendelsene av materialet fra forbruksundersøkelsene øker, og Byrådet får stadig bedre muligheter for å legge opp forbruksundersøkelser som tilfredsstillende spesielle behov.

2. FORMÅL, ANVENDELSER, ERFARINGER

2.1 Vektgrunnlag for konsumprisindeksen

Tradisjonelt er fornying av vektene i konsumprisindeksen et av hovedformålene med å gjennomføre forbruksundersøkelser. Statistisk Sentralbyrå har tidligere tatt sikte på å revidere konsumprisindeksen om lag hvert tiende år. Det er ønskelig at vektene kan endres noe hyppigere når det er behov for det. Vektene i konsumprisindeksen bør skiftes når det er skjedd vesentlige endringer i sammensetningen av forbruket hos private husholdninger. For å følge disse endringene trengs det løpende statistikk over det private konsum. Den får vi nå fra nasjonalregnskapet. Uten hyppige forbruksundersøkelser vil det normalt ta lang tid fra behovet for å revidere vektene er registrert i nasjonalregnskapet til de nye vektene kan foreligge.

Beregninger som er foretatt på forbruksmaterialet fra 1967 viser at utvalg på 5 000 husholdninger, slik en hadde i 1967, er større enn det som trengs for å beregne vektorer til konsumprisindeksen med rimelig grad av presisjon. Anslag tyder på at 3 000 husholdninger vil være tilstrekkelig.

Av de to foregående punktene trekker vi den konklusjon at innenfor en gitt budsjettamme blir hensynet til konsumprisindeksen best ivaretatt ved hyppigere og mindre omfangsrike forbruksundersøkelser enn de Byrådet gjennomførte i 1958 og 1967.

2.2 Støttemateriale for spesifikasjon av det private konsum i nasjonalregnskapet

Slik forbruksundersøkelsene til nå har vært lagt opp, kan de ikke direkte gi tall til nasjonalregnskapet annet enn akkurat for det året forbruksundersøkelsen er holdt. Også for disse årene har man hittil i liten grad kunnet nytte materiale fra forbruksundersøkelsen i forbindelse med nasjonalregnskapet. I løpet av det siste året har det vært gjennomført en mer systematisk sammenlikning, og en del av uoverensstemmelsene mellom nasjonalregnskapet og forbruksundersøkelsen 1967 er oppklart. Dette betyr at forbruksundersøkelser i framtida kan bli et verdifullt materiale for konsumberegninger i nasjonalregnskapet. Definisjonen av hva som faller inn under privat konsum i nasjonalregnskapets forstand skiller seg riktignok noe fra de begreper en må legge til grunn i en forbruksundersøkelse som bygger på husholdningsregnskap. Men denne forskjellen er blitt betydelig mindre etter omleggingen til ny standard for nasjonalregnskapet (SNA).

Samtidig blir detaljomsetningsindeksen, som er en av hovedkildene for nasjonalregnskapets oppgaver over det private konsum, mindre anvendelig for spesifikasjon på underposter. Kvartalstallene for privat konsum bygger for varenes vedkommende i sin helhet på detaljomsetningsindeksen, og den er også viktig for årsregnskapet. Detaljomsetningsindeksen gir indekstall for totalomsetningen i detaljhandelen fordelt på bransje, eller type forretning. Ut fra bransjevise indekser beregner 10. kontor kvartalstall for hovedgrupper av varer. Dette går bra i den utstrekning det er entydige sammenhenger mellom omsetningen i en bransje og omsetningen av en bestemt varegruppe. Strukturendringene i varehandelen er imidlertid i ferd med å svekke grunnlaget for fordelingen av omsetningstall på varegrupper. En dagligvareforretning i dag omsetter varer fra nær sagt alle hovedgrupper av det private konsum, og spesialiserte bransjeforretninger svarer for en stadig synkende del av detaljomsetningen.

Nå er det klart at forbruksundersøkelsene må legges helt om til å bli kontinuerlige hvis nasjonalregnskapet skal bygge konsumberegningene sine på dem. Det vil bety at Byrået må holde forbruksundersøkelser, ikke bare hvert år, men hvert kvartal.

I den grad nasjonalregnskapet skal gi tall for landet som helhet gjelder det samme som ble nevnt under avsnittet om konsumprisindeksen: En kan skjære betydelig ned på antall husholdninger i utvalget i forhold til undersøkelsen i 1967.

Imidlertid arbeider Byrået også med å utvikle regionale nasjonalregnskapstall. En har ingen erfaringer med å nytte forbruksundersøkelsen 1967 i denne sammenheng innen Byrået, men forbruksundersøkelsen 1958 er blitt brukt til noen beregninger. Transportøkonomisk Institutt har anslått konsumet i Finnmark fylke ved hjelp av tall fra 1967-undersøkelsen.

Forbruksundersøkelsen er den eneste direkte kilde Byrået har å bygge på for å beregne konsumtall til de regionale nasjonalregnskap. Vi anser det som utelukket å gjennomføre så store forbruksundersøkelser at de kan brukes til direkte å anslå konsumet og dets sammensetning i hvert fylke. Men selv om en bruker mer indirekte metoder, vil beregning av regionale konsumtall kreve større utvalg enn hensynet til konsumprisindeksen eller de årlige nasjonalregnskapene tilsier.

2.3 Makro-økonomiske analyser

En sentral del av Byråets planleggingsmodeller i MODIS-serien består av et sett av etterspørselsrelasjoner som fordeler konsumet på ca. 50 varegrupper når samlet konsum og de relative prisene er kjent. I motsetning til i skatteanalyser inngår her bare totaltall for hele landet. Pris- og inntektselastisiteter til de makro-økonomiske modellene har delvis vært beregnet ut fra nasjonalregnskapets tall for privat konsum.

For MODIS IV, som nå er under arbeid, bygger en på etterspørselselastisiteter beregnet på grunnlag av forbruksundersøkelsen 1967. På lengre sikt er det meningen at MODIS IV skal ta hensyn til virkninger på forbrukets sammensetning av endringer i inntektsfordelingen. Tall for inntektsfordelingen regner man da med å ta fra inntekts- og skattestatistikken med forbruksundersøkelser som et verdifullt supplement. Men bare forbruksundersøkelser kan gi grunnlag for beregning av etterspørselselastisiteter spesifisert for ulike inntektsklasser.

Forbruksundersøkelser som refererer seg til et enkelt år, har en svakhet som rammer all økonomisk analyse av materialet. Prisvariasjoner

i løpet av året blir for små til at en kan beregne priselastisiteter ved direkte metoder.

Sosialøkonomisk institutt og planleggingsavdelingen i Finansdepartementet har nyttet analyser av forbruksundersøkelsen i den makro-økonomiske vekstmodellen MSG.

Det er stor etterspørsel etter forbruksmateriale i forbindelse med områdeplanlegging.

2.4 Markedsforskning og andre etterspørselsanalyser

Markedsforskning er tradisjonelt et viktig anvendelsesområde for forbruksundersøkelser. For slike formål blir det ofte stilt krav til detaljert spesifisering av forbruket som det er umulig å imøtekomme.

Proposisjonen om et merkantilt forskningsfond vil ventelig bli behandlet i Stortinget i løpet av året. Dette fondet skal blant annet kanalisere midler til markeds- og distribusjonsforskning, ved bevilgninger til eksisterende institusjoner eller ved å engasjere forskere til spesialoppdrag. Forbruksundersøkelsen har allerede levert materiale til et forprosjekt i forbindelse med opprettelsen av dette fondet. Prosjektet dreide seg om metoder for å anslå regionale forbrukstall.

Både 1958-undersøkelsen og 1967-undersøkelsen har vært nyttet til etterspørselsstudier og økonometriske analyser i og utenfor Byrået. Det er et erklært formål med forbruksundersøkelser at de skal gi materiale til slik forskning. Likevel oppstår det ofte vansker. Det skyldes at de analytiske problemstillingene ikke har vært formulert tilstrekkelig klart da undersøkelsen ble planlagt. Det er også umulig å vente at planleggerne skal kunne ha klart for seg hvilke analyser som vil bli aktuelle i mange år framover. Det kan nevnes at materialet fra 1967 ikke egnet seg så godt som en hadde ventet til å analysere etterspørselen etter varige forbruks-goder på grunn av uvesentlige detaljer ved registreringen av beholdninger.

2.5 Analyser av den personlige inntektsfordeling og personskattleggingen

Forbruksundersøkelsen 1967 arbeider Byrået nå med å knytte sammen med inntektsundersøkelsen av samme år.

For studier av inntektsfordeling kommer forbruksundersøkelsen inn på flere måter.

For det første er det en rekke svakheter ved det inntektsbegrepet en er nødt til å bruke i statistikk som bygger på selvangivelser. Disse

svakhetene knytter seg dels til definisjonen av antatt inntekt. En rekke trygdeytelser, sjukepenges osv. er skattefrie og står derved overhodet ikke i selvangivelsen. Dels kan det være usikkerhet om påliteligheten av de opplysningene som står i selvangivelsen, og om hvor vidt begrepet antatt inntekt, om vi nå godtar det, dekker det samme i alle befolkningsgrupper, f.eks. både lønnstakere og sjølstendige. Disse svakhetene gjør at den inntekt som registreres via skattestatistikken kan være et tvilsomt mål på det vi kunne kalle konsumdisponibel inntekt. Derfor er det grunn til å registrere husholdningenes utgifter i tillegg til inntekten.

For det andre er sammensetningen av forbruket av betydning hvis en ønsker å studere virkningene på inntektsfordelingen av den indirekte beskatningen. Hvor stor skatt en husholdning betaler, vil blant annet være bestemt av den rolle avgiftsbelagte og subsidierte varer og tjenester spiller i husholdningens forbruk.

For det tredje gir sammensetningen av forbruket grunnlaget for analyser av husholdningenes inntekter i forholdet til de behov inntekten skal dekke. Ved skatteregler og stønader søker myndighetene å påvirke, ikke inntekten pr. husholdning eller inntekten pr. inntektstaker, men inntekten pr. forbruksenhet i en eller annen forstand. Det er enighet om at barnefamilier trenger større inntekter enn enslige, og det kan ytes ekstra klassefradrag ved sykdom eller uførhet. Å komme fram til brukbare forestillinger om hvor store barnetrygd og klassefradrag "bør" være, er en uhyre komplisert forskningsoppgave, men det er i alle fall klart at oppgaver over husholdningenes faktiske forbruk er en av de kildene slik forskning må støtte seg til.

Vi ser at forbruksundersøkelser i seg sjøl er en viktig kilde til å studere inntektsfordelingen i vårt samfunn. Dessuten er forbruksundersøkelser nyttige som supplement til inntektsstatistikk som en har fra annet hold.

Innen Byrået er det særlig skatteforskningen som nytter forbruksundersøkelser til å analysere den personlige inntektsfordeling.

Skatteanalyser er i stor grad basert på skatteinsidensmodeller som belyser hvordan skatter og avgifter fordeler seg på de ulike grupper av befolkningen for alternative skatteregler og avgiftssatser. Til dette trenger man to typer opplysninger fra forbruksundersøkelsen: For det første forbrukets sammensetning hos de ulike grupper i en utgangssituasjon, for det andre en tallfesting av hvordan forbruket reagerer på endringer i priser og disponibel inntekt (pris- og inntektselastisiteter). I tillegg ville det blant annet være behov for oppgaver over inntekt etter inntekts-

kilde og sparing etter art. Det ble ikke stilt spørsmål om sparing i forbruksundersøkelsen 1967. Fra registre i Byrådet har en overført tall for husholdningenes inntekt ifølge skattelikningen, men i tillegg til slike svakheter som ble drøftet ovenfor, kommer at inntekten ikke er delt opp etter art på en tilstrekkelig detaljert måte.

For skatteanalyser deler en befolkningen i grupper etter blant annet disse kjennetegnene: husholdningstype, inntektsklasse, yrkesstatus, og type boligstrøk. En ville også ønske å foreta en regional inndeling; det har vært spørsmål etter særskilte tall for Nord-Norge.

Forbruksundersøkelsen slik den ble lagt opp i 1967 manglet en del opplysninger sett fra skatteforskernes synspunkt. I tillegg til mangler i oppgavene over inntekt og sparing, gjaldt innvendingene definisjoner av visse kjennetegn. Inntektsgrupper og sosiale grupper står sentralt, og skatteforskningen rammes av det allmenne problem at mange interessante grupper blir for svakt representert i et selvveiende utvalg på 5 000 husholdninger. For disse gruppene ville det vært ønskelig med særskilte utvalg.

Det er stor pågang fra statistikkbrukere utenom Byrådet etter materiale fra forbruksundersøkelser til å belyse inntektsfordelingen i Norge og virkningen på inntektsfordelingen av sosialpolitiske og andre tiltak. Komiteer for å utrede eldres levekår og barnefamiliens økonomiske situasjon har nyttet materiale fra forbruksundersøkelsen 1967. For den siste komiteen har Byrådet arbeidet særskilt med beregninger av hva det koster å ha barn. Fra Arbeiderbevegelsens utredningskontor har det vært henvendelser om utnyttning av forbruksundersøkelsen for å belyse både virkningen av å avløse trygdesystemet med en form for garantert minsteinntekt, og virkningene av å avskaffe ordningen med at renter på lån kan trekkes fra inntekten ved skattlegging. Ingen av disse problemstillingene lot seg analysere ut fra 1967-undersøkelsen, men det skyldtes detaljer i opplegget. Institutt for anvendt sosialvitenskapelig forskning har anvendt materiale fra forbruksundersøkelsen 1967 i en rekke sammenhenger, blant annet for å belyse den økonomiske situasjon hos nystiftede familier.

Ved slike problemorienterte anvendelser er det alltid detaljer ved registrering, koding og definisjoner som passer mindre godt for ett eller flere formål. Slike ting er uunngåelig ved statistikk som har så mange anvendelser som forbruksundersøkelser har. Når forbruksundersøkelsene holdes med flere års mellomrom, og en og samme undersøkelse derfor må nyttes over et lengre tidsrom, blir det ekstra vanskelig å sikre at materialet er egnet til å belyse aktuelle problemstillinger.

2.6 Levekårsundersøkelser, samordning med sosio-demografisk statistikk, forbruksforskning ellers

Som vi pekte på i innledningen, er forbruksundersøkelser bare ett av flere slag husholdningsundersøkelser som blir gjennomført i Statistisk Sentralbyrå. Til sammen er alle Byråets husholdningsundersøkelser med og gir et bilde av norske husholdningers atferd og levemåte. I arbeidet med å bygge ut sosio-demografisk statistikk og statistikk som belyser levekår er husholdningsundersøkelser et viktig ledd.

Med levekårsundersøkelser skal vi mene undersøkelser hvor en søker å belyse levestandard også ut fra ikke-pengemessige komponenter ved å trekke inn forbruk av offentlige goder og fellesgoder, tidsbruk, helse med videre. Forbruk av individuelle goder kjøpt i markedet er bare én komponent i et slikt utvidet levekår-begrep, men det er fortsatt en viktig komponent. Selv om et slikt synspunkt er omstridt, er det mange som vil finne det naturlig å betrakte levekårsundersøkelser som utvidede forbruksundersøkelser. Byrådet har på sitt program at forbruksundersøkelsen skal utvides til å omfatte flere levekårskomponenter enn forbruk i snever forstand.

Nå kan en med god grunn hevde at så godt som alle intervjuundersøkelser Byrådet utfører, dreier seg om levekår. På den annen side er det klart at det verken er mulig eller rasjonelt å trekke alle interessante faktorer som påvirker levekårene inn i én utvidet forbruksundersøkelse.

For å få et helhetsbilde bør forbruksundersøkelsene, uansett hva de omfatter, derfor i størst mulig grad samordnes med andre husholdningsundersøkelser, og med Byråets sosio-demografiske statistikk for øvrig. Med samordning mener vi:

1. To eller flere undersøkelser foretas for samme utvalg av husholdninger. Eksempel på dette er (i prinsippet) forbruksundersøkelsen 1967 og inntektsundersøkelsen 1967. Dette kan likevel ikke bli noen vanlig framgangsmåte av praktiske grunner.
2. Visse opplysninger, ikke standardkjennetegn, innhentes både i forbruksundersøkelsen og i andre undersøkelser, eller forbruksundersøkelsen tar med spørsmål som ligger utenom dens primære formål, men kommer sentralt inn i sosio-demografisk statistikk. Eksempel på dette vil være at en i forbruksundersøkelsen stiller visse spørsmål om tidsbruk, eller henter inn detaljerte opplysninger om utdanning.

3. Visse bakgrunnskjennetegn som en registrerer i alle fall både i forbruksundersøkelsen og i andre husholdningsundersøkelser defineres slik at de er strengt sammenliknbare fra undersøkelse til undersøkelse. Eksempler på slike kjennetegn er husholdningens samlede inntekt, husholdningstype, husholdningsfase, definisjonen av hva som er en husholdning.

Dette gjør at en kan kjøre ut tidsbruk og forbruksutgift etter de identiske samme forklaringsvariable, og på den måten se hvordan både tidsbruk og forbruk varierer med f.eks. inntekt.

Punkt 3 kan se ut som et selvfølgelig krav, men er det ikke. En rekke kjennetegn vil det være hensiktsmessig å definere ulikt for ulike formål. Byrået utfører husholdningsundersøkelser som skal dekke vidt forskjellige behov, og det kan være mange grunner til å operere med forskjellige husholdningsdefinisjoner i, la oss si, en boligundersøkelse og i en undersøkelse av behovet for sysselsetting blant gifte kvinner.

Det særskilte for forbruksundersøkelser er imidlertid at en vil ønske å se dem i sammenheng med praktisk talt alle andre husholdningsundersøkelser som utføres. Derfor er det et særskilt behov for å definere bakgrunnskjennetegn i forbruksundersøkelser slik at de passer inn i en rekke forskjellige sammenhenger, ikke bare som forklaringsfaktorer for sammensetningen av forbruket.

I den grad planleggerne av en forbruksundersøkelse vet hva undersøkelsen skal brukes til, og samordnes med, kan de legge undersøkelsen opp med sikte på dette. Men når en og samme undersøkelse skal være kilden for analyser av privat forbruk i en periode på 7 til 10 år, er det ikke til å unngå at det dukker opp behov som planleggerne ikke har kunnet forutse. Kanskje ønsker man å se en forbruksundersøkelse i sammenheng med undersøkelser hvor planleggingen ikke engang hadde tatt til da forbruksundersøkelsen ble gjennomført. Dette fører til urasjonell bruk av materialet. Forbruksundersøkelsen ligger der, men bagatellmessige forhold ved opplegget gjør at i mange sammenhenger hvor en ønsker å dra nytte av forbruksundersøkelsen, passer den likevel ikke inn.

Slike problemer gjør seg særlig gjeldende når vi skal levere statistikk til brukere utenom Byrået. Her må vi regne med at etterspørselen etter statistikk i forbindelse med studier av levekår og med forbruksforskning vil øke. Institutt for anvendt sosialvitenskapelig forskning er tidligere nevnt som avtaker av materiale fra forbruksundersøkelsen 1967. De har nyttet det også i forbindelse med arbeidet med sosiale indikatorer.

Statens Institutt for forbruksforskning og vareundersøkelser er opprettet, og Byrådet må vel regne med etterspørsel derfra. Det kan da bli aktuelt å registrere flere og andre kjennetegn ved husholdningene enn de Byrådet bruker ellers.

2.7 Sammenfatning

Tall fra forbruksundersøkelser har et vidt anvendelsesområde. Dette henger sammen med at forbrukeratferd står i skjæringspunktet for interessene til en rekke fag: Medisin, økonomi, sosiologi, psykologi. Forbrukstall utgjør også et bindeledd mellom økonomisk statistikk på den ene side og sosio-demografisk statistikk på den annen side.

Etterspørselen etter data fra forbruksundersøkelser, og bredden i anvendelsesområdet, må antas å bli større i framtida, både innenfor og utenfor Byrådet.

De forskjellige brukere av forbruksundersøkelsene stiller krav som er vanskelige å forene. Det kreves også et vidt register av bakgrunnskjenetegn, og samordning med mange typer av annen statistikk.

Forbruksundersøkelser med 7-10 års mellomrom krever et stort apparat, og er dårlig egnet for mange anvendelsesområder. En undersøkelse planlegges, gjennomføres og lagres. Når det så dukker opp anvendelsesområder og behov som ingen hadde mulighet til å forutse på det tidspunkt undersøkelsen ble planlagt, vil tallene ofte være foreldet, ikke bare rent tidsmessig, men også fordi de ikke passer til de problemer en nå ønsker å belyse.

Det gjelder all statistikk at en ikke kan lage den slik at alle behov blir tilgodesett på samme tid. Men for forbruksundersøkelser gjelder dette i utpreget grad fordi de brukes i så mange ulike sammenhenger.

3. DRØFTING AV ALTERNATIVE UTFORMINGER AV FORBRUKSUNDERSØKELSER I FRAMTIDA

3.1 Skisse av fire ulike opplegg

Det er selvsagt ingen grense for hvor mange varianter av forbruksundersøkelser en kunne finne fram til. Nedenfor skal vi skissere fire hovedprinsipper for forbruksundersøkelser, hvor de trekkene ved opplegget som varierer er hyppigheten av undersøkelsene og utvalgets størrelse og sammensetning.

V a r i a n t (i)

En større undersøkelse hvert 5.-7. år. Denne må da dekke alle anvendelsesområder. Periodene mellom hver telling kan nyttes til analyse av den foregående undersøkelse og planlegging av den kommende.

V a r i a n t (ii)

Hyppige mindre tellinger, men ikke nødvendigvis hvert år. Hver forbruksundersøkelse konsentrerer seg om en delpopulasjon, f.eks. funksjonshemmede, trygdede, bønder, barnefamilier. En kan også tenke seg forbruksundersøkelser som tar sikte på å dekke en spesiell problemstilling, f.eks. etterspørsel etter varige forbruksgoder. Det ville være rasjonelt å legge slike undersøkelser opp mest mulig enhetlig, og gjerne nær hverandre i tid, slik at de kunne slås sammen og behandles som deler av én stor undersøkelse.

V a r i a n t (iii)

Løpende forbruksundersøkelser med husholdningsregnskaper fra hver måned, i alle år. De regnskaper som samles inn i løpet av et kvartal eller et år, skal komme fra et generelt utvalg av alle private husholdninger.

V a r i a n t (iv)

Dette er en kombinasjon av variantene (ii) og (iii). Løpende forbruksundersøkelser for et generelt utvalg kombineres med særundersøkelser av delpopulasjoner.

For å forklare nærmere: Vi tenker oss et generelt utvalg på f.eks. 1 200 husholdninger i året. Disse fører regnskap en måned eller kortere tid hver, og slik at regnskapene dekker hele året, som nå. Derimot er det ingen sterke grunner til å holde fast ved at hvert husholdningsregnskap skal dekke en kalendermåned. For å registrere kvartalsvise endringer kan det være hensiktsmessig å be hver husholdning om å føre regnskap en uke i hvert av 2 eller flere kvartaler.

I tillegg til regnskapene bør det være intervju med hver husholdning, i tilknytning til regnskapsførselen og/eller ved årets utgang. Intervjuene faller logisk i to deler: En fast kjerne av spørsmål om utgifter til større engangsanskaffelser (som i årsintervjuet 1967); dessuten tillegsspørsmål som skal dekke behovet for å ta opp spesielle problemstillinger.

I tillegg til det generelle utvalg på 1 200 husholdninger trekkes særutvalg etter behov. Husholdningene i disse særutvalgene fører regnskap og blir intervjuet på samme måten som de øvrige.

3.2 Drøfting av de skisserte oppleggene i relasjon til anvendelsene av forbruksundersøkelser

I det følgende skal vi drøfte de fire variantene fra punkt 3.1 i forhold til anvendelsene av forbruksundersøkelsen. For å lette drøftingen, skal vi nå ordne de nåværende og framtidige anvendelser som ble drøftet i avsnitt 2, i fire typer:

- A. Konsumprisindeksen (punkt 2.1)
- B. Kvartalsvis og årlig nasjonalregnskap (punkt 2.2)
- C. Statistikk som skal belyse velstandsfordeling og levekår (punktene 2.5, 2.6 og 2.2 (regionalt nasjonalregnskap))
- D. Beregning av etterspørsels-elastisiteter og annen analyse av forbrukeratferd (punktene 2.3, 2.4, 2.6)

Vi har prøvd å dele inn slik at de krav som stilles til forbruksundersøkelsen blir mest mulig rendyrket. Under punktene A og B dreier det seg om makro-tall og om tidsrekker. Under punktene C og D kommer de mer mikro-betonte anvendelser.

A. Konsumprisindeksen

Innenfor ganske vide tidsgrenser er det av liten betydning for beregning av vekter til konsumprisindeksen hvor langt tidsrom innsamlingsperioden for beregningsgrunnlaget dekker. For å beregne vekter til konsumprisindeksen kan en derfor tenke seg både større engangstillinger og løpende forbruksundersøkelser, hvor beregningsgrunnlaget strekker seg over en to-tre års periode. En sammenslåing av spesialundersøkelser er også mulig, og alle framgangsmåter er like gode.

For konsumprisindeksen har løpende forbruksundersøkelser to fordeler framfor variantene (i) og (ii). For det første kan de gi en løpende registrering av endringer i den gjennomsnittlige forbruksstruktur. Denne "overvåkings-tjenesten" gjør det lettere å vurdere når det er på tide å skifte vektgrunnlag. Det er ikke nødvendig å binde seg til å skifte vekter på bestemte tidspunkt.

Den største fordel er at med løpende forbruksundersøkelser kan vekter skiftes på kort varsel uten at det går lang tid fra den dag en har besluttet å endre vektgrunnlaget og til den dag en ny forbruksundersøkelse er planlagt, gjennomført og bearbeidet.

B. Kvartalsvis og årlig nasjonalregnskap

Løpende forbruksundersøkelser er - selvsagt - det eneste mulige opplegget hvis vi ønsker å registrere løpende endringer over tid i forbruket.

Helst burde en ha et fast utvalg hvis en vil måle endringer. Dette er imidlertid ikke praktisk mulig. Det vi kan tenke oss, er en delvis utskifting av utvalget hvert kvartal. Vi trenger ikke nødvendigvis binde oss til at alle hushold skal føre regnskap i en måned av gangen. En mulighet er for eksempel at hver husholdning i utvalget fører regnskap en uke av gangen i to eller flere kvartaler. Kombinert med delvis utskifting av husholdningene hvert kvartal, fører dette til at i hvert fall en del av utvalget er fast fra kvartal til kvartal og fra år til år.

Utvalget har ikke drøftet i detalj hvordan dette skulle gjennomføres. Men vi kan slå fast at med en litt fantasifull utvalgsplan kan vi registrere kvartalsvise endringer på løpende basis med god presisjon.

C. Levekårs- og fordelingsstatistikk

Her står vi overfor det problem at små grupper blir for dårlig representert i et selvveiende utvalg. Disse gruppene må overrepresenteres i utvalget hvis vi skal kunne få noenlunde presise tall for dem. Derfor er variant (i) dårlig. Det er praktisk umulig å ta hensyn til mer enn en eller høyst to grupper av gangen når vi skal legge opp en stor engangstelling. Det er heller ikke den beste løsningen å studere hver interessant gruppe for seg. Vi mister informasjon hvis undersøkelsene ikke er lagt opp så vi har en referansegruppe å sammenlikne med. Det beste er derfor å ta undersøkelser som dekker et tverrsnitt av befolkningen, og med én og én særgruppe overrepresentert, med andre ord det opplegget som er slissert under variant (iv).

Over en lengre periode vil et slikt opplegg gi svært god fordelingsstatistikk. På grunn av kontinuiteten i undersøkelsen kan vi slå undersøkelser fra mange år sammen og betrakte dem som én stor undersøkelse over en lengre periode. Legg merke til at selv om vi tar for oss en særskilt delpopulasjon hvert år, vil alle befolkningsgrupper være representert med regnskaper fra hvert år fordi grunnstammen hele tida er et generelt utvalg. Ved å betrakte undersøkelser fra flere år samtidig kan vi bygge opp utvalg nær sagt så store vi vil. Dette kan ha særlig betydning for regional statistikk.

D. Etterspørsels-elastisiteter og annen analyse av forbrukeratferd

Heller ikke for dette formålet er variant (i) noen helt god løsning. Dette skyldes ikke egenskaper ved utvalget. Det henger sammen med at når en undersøkelse skal analyseres ut fra en bestemt problemstilling, bør undersøkelsen helst legges opp med dette for øyet. I annet fall vil det nesten alltid være detaljer i koding, registrering, definisjoner og spørsmålsformuleringer som svikter.

Formodentlig kan vi legge opp engangsundersøkelser som er godt egnet til å beregne de etterspørsels-elastisiteter som trengs i Byråets egne modeller. Når det gjelder forbruksforskere utenfra, viser det seg praktisk umulig å forutse de problemstillinger som kan bli aktuelle.

Det ideelle er undersøkelser skreddersydd for hver enkelt av de problemstillinger vi mener det er verd å bruke ressurser på. Så langt kan vi ikke gå, men et opplegg med noe større innebygd fleksibilitet enn det vi har nå ville være en god hjelp. Av de framgangsmåtene som er skissert, anser vi variantene (iii) og (iv) som best egnet for forbruksforskning.

Løpende forbruksundersøkelser vil gjøre det mulig å beregne pris-elastisiteter direkte.

3.3 Nærmere om løpende forbruksundersøkelser

Det rådgivende utvalg mener at løpende forbruksundersøkelser slik som skissert i variant (iv) er det opplegget som best vil dekke behovet for forbruksstatistikk. Hvis Byrådet først skal endre vesentlig på opplegget for forbruksundersøkelsene, må det være løpende forbruksundersøkelser som blir aktuelt. I det følgende skal vi derfor gå noe nærmere inn på hvordan løpende forbruksundersøkelser kunne legges opp, og vurdere kostnadene ved løpende forbruksundersøkelser sammenliknet med periodiske.

Det rådgivende utvalg har ikke drøftet detaljene i hvordan løpende forbruksundersøkelser skal gjennomføres i praksis. Vi er kommet fram til noen hovedtrekk vi vil anbefale, og som vi skal gjøre rede for nedenfor.

Forbruksundersøkelsen av 1958 bygde på at husholdninger førte fullstendige regnskap over inntekter og utgifter i en måned. De hushold som nektet regnskapsførsel, ble intervjuet. I 1967 var også månedsregnskap hovedkilden for opplysninger om utgift. Det ble ikke stilt spørsmål om husholdningenes inntekt, med unntak av naturalinntekt og visse trygdeinntekter. I tillegg til månedsregnskapene ble det holdt et intervju med

hver husholdning. Disse årsintervjuene ble gjennomført i januar 1968, og gjaldt utgifter til større engangsanskaffelser i løpet av hele året 1967.

Vi har tenkt oss å fortsette med en kombinasjon av regnskap og intervju for hver husholdning. Hvis forbruksoppgavene skal bearbeides kontinuerlig, er det ulemper ved å gjennomføre årsintervju på fast tidspunkt, som i 1967. Dersom vi skal fortsette å intervju husholdningene om utgifter til større engangsanskaffelser, bør dette intervjuet skje i forbindelse med innsamlingen av regnskapsbøker. Hvilken periode intervjuet skal dekke, er det ikke nødvendig å ta standpunkt til nå. Det kan dreie seg om et kvartal, et halvår, et år eller en kombinasjon av disse.

Ved løpende undersøkelser bør en overveie å skjære regnskapsperioden ned til 14 dager. Det er en rekke argumenter for og mot kortere og lengre regnskapsperioder. Det viktigste argument mot å innskrenke perioden ser ut til å være at utgift til forbruksvarer fordeler seg svært ujevnt over måneden, særlig for husholdninger med månedslønn, men også for andre (husleie, månedskort). Denne ulempen kan imidlertid i hvert fall delvis oppveies ved at regnskapene suppleres med intervju, og ved at regnskapsføringen spres over ukene i hver måned slik at det føres regnskap fra hver uke i hver måned. Av argumenter for å skjære ned regnskapsperioden kan nevnes at kortere regnskapsføring kan ha betydning for oppslutningen om undersøkelsen. Forbruksundersøkelser med regnskapsføring har vanligvis høyere frafall enn andre husholdningsundersøkelser. I og med løpende forbruksundersøkelser kan antallet husholdninger i utvalget innskrenkes. Med et lite utvalg må vi legge større vekt på frafallsproblemet, og det er grunn til å tro, i hvert fall håpe, at en kortere regnskapsperiode vil minske frafallet. Et annet argument er at kostnæene ved revisjon, koding og punching øker nærmest proporsjonalt med regnskapsperiodens lengde. Men vi vet lite om hva regnskapsperioder betyr for frafall og for godheten av utgiftsanslagene. Tendensen internasjonalt går mot regnskapsperioder på en uke eller 14 dager. Det burde være mulig å bearbeide forbruksundersøkelsen 1967 særskilt for å belyse hva virkningene av kortere regnskapsperiode ville blitt, siden husholdningenes utgifter er ført inn i regnskapsboka med dato.

Foreløpig anbefaler vi at en tar sikte på 14-dagers regnskapsperiode for de løpende forbruksundersøkelser, i hvert fall som et eksperiment. Det bør være et intervju med husholdningene før, og et umiddelbart etter, regnskapsføringen. Innledningsintervjuet dreier seg om bakgrunnskjennetegn for husholdningene, avslutningsintervjuet skal kartlegge

utgiftsposter som må antas å bli dårlig dekket ved regnskapsføringen, varige konsumgoder og eventuelle andre opplysninger en måtte ønske (inntekt, sparing).

Selve regnskapsføringen kan foregå på en av to måter. For det første sammenhengende regnskapsføring i 14 dager, for det andre rotering av utvalget slik at hver husholdning fører regnskap en uke i hvert av to kvartaler. Dette opplegget skal vi kalle delt regnskapsføring.

Delt regnskapsføring gir oss et utvalg som i hvert fall delvis er fast fra kvartal til kvartal, og som derfor særlig er egnet til å anslå kvartalsvise endringer i forbruket.

Ved delt regnskapsføring må husholdningene intervjues om visse utgiftsposter ved avslutningen av hvert ukeregnskap. Nøyaktig hvorledes intervjuingen skal fordeles på de to regnskapsperiodene har utvalget ikke drøftet. For praktiske formål regner vi foreløpig med en fordobling av intervjutida pr. husholdning ved delt regnskapsførsel.

Hovedtrekkene i løpende forbruksundersøkelser blir etter dette: Hver husholdning fører regnskap i 14 dager, delt eller sammenhengende. I tillegg gjennomføres innledningsintervju og avslutningsintervju ved begynnelsen og slutten av hver regnskapsperiode.

Koding og revidering skjer fortløpende, etter hvert som regnskapene kommer inn. Det blir også nødvendig å legge opp databearbeidningen slik at resultatene kan kjøres ut og eventuelt offentliggjøres fortløpende (hvert kvartal).

3.4 Kostnadsoverslag

I kostnadsoverslaget nedenfor har vi anslått de gjennomsnittlige kostnader pr. år ved periodiske forbruksundersøkelser, og kostnadene pr. år ved løpende forbruksundersøkelser med og uten delt regnskapsføring.

Vi har antatt at uansett hvilken utforming forbruksundersøkelsene får i framtida, vil Byrået ha en viss kontinuerlig drift av dem. Derfor har vi regnet at faste kostnader til planleggere og til systemarbeid vil bli lite berørt av valget mellom løpende og periodiske forbruksundersøkelser.

De kostnadene vi skal betrakte, er følgelig slike som henger direkte sammen med innsamlingen og den første bearbeidning av materialet. Her vil de årlige kostnader stort sett være proporsjonale med det gjennomsnittlige antall husholdninger som intervjues/fører regnskap. Kostnader pr. husholdning vil avhenge av hvilken godtgjøring husholdningene får for sin regnskapsføring, av intervjutidas lengde og av løyden på regnskaps-

perioden. Antall intervjutimer pr. husholdning påvirker kostnadene på to måter! Intervjuerne har timebetaling, og jo lengre intervjuet er, jo mer tid går det til revisjon, koding m.v. Lengden av regnskapsperioden bestemmer tallet på linjer i regnskapsboka, og følgelig hvor mye tid som går med til revidering, koding og punching av den.

Periodiske forbruksundersøkelser svarer til variant (i) som er beskrevet i punkt 3.1. Vi antar at det ikke i noe fall blir aktuelt å gjennomføre periodiske forbruksundersøkelser med så lange mellomrom som 10 år, og har i kostnadsoverslaget forutsatt 5-årige undersøkelser. Det gir 1 000 regnskapsbøker/intervju i gjennomsnitt pr. år. Videre kan det ikke komme på tale å skjære ned på utvalget hvis hver enkelt forbruksundersøkelse skal gi tall til alle anvendelser, så vi antar at utvalget blir på 5 000 husholdninger hver gang. En del av argumentasjonen for å skjære ned på regnskapsperioden faller bort i forbindelse med utvalg av en slik størrelsesorden. Det er forutsatt en regnskapsperiode på en måned. Endelig har vi regnet med innledningsintervju og avslutningsintervju på til sammen 4 timer pr. husholdning.

Løpende forbruksundersøkelser antar vi skal omfatte 2 000 husholdninger i året, et generelt utvalg på 1 200 husholdninger og et særutvalg med 800 husholdninger. Regnskapsperioden er her forutsatt å være 14 dager. I forhold til periodiske undersøkelser kan intervjuene rasjonaliseres betraktelig ved at de dekker et avgrenset problemfelt i hver periode. Ved sammenhengende regnskapsføring er intervjutida anslått til to timer pr. husholdning, ved delt regnskapsføring til fire timer.

Selve beregningen av kostnadene er gjort slik:

Godtgjøring til regnskapsførere. Til forbruksundersøkelsen 1973 er det foreløpig budsjettert med 90 kroner pr. husholdning. Ved 14 dagers regnskapsføring har vi regnet med 50 kroner pr. husholdning.

Lønn til intervjuere er kr. 19,- pr. time inklusive trygdeutgifter.

Arbeidskraft i Byrået. For koding osv. av regnskapsbøker kan vi halvere den arbeidstida som trengs når regnskapsperioden halveres. I tillegg kommer arbeid med intervjueskjemaer, og innsamlingsarbeid. Alt i alt har vi regnet 4 årsverk pr. 1 000 husholdninger ved periodiske undersøkelser, 3 ved løpende, og noe mer hvis regnskapsføringen er delt. Årslønn pr. assistent/fullmektig er satt til 24 000 kroner.

Under disse forutsetningene vil variable kostnader til løpende forbruksundersøkelser (2 000 husholdninger i året) bli på 330 000 kroner i året ved sammenhengende regnskapsføring, og på 440 000 kroner ved delt regnskapsføring. Til sammenlikning vil 5-årslige forbruksundersøkelser (1 000 husholdninger pr. år) tilsvare om lag 270 000 kroner i gjennomsnitt pr. år. Kostnadsoverslaget er nærmere spesifisert i tabell 1.

Tabell 1. Årlige variable kostnader ved periodiske (5-årslige) og ved løpende forbruksundersøkelser

	Periodiske forbruks- undersøkelser	Løpende forbruksundersøkelser	
		Sammenhengende regnskapsføring	Delt regnskapsføring
I. Husholdninger pr. år..	1 000	2 000	2 000
II. Årsverk i Byrået (innsamling, revisjon, koding, punching m.v.)	4	6	6½
III. Intervjutid i timer ..	4 000	4 000	8 000
IV. Kostnader i penger:			
Lønn i Byrået	96 000	144 000	156 000
Lønn til intervjuere..	76 000	76 000	152 000
Reisekostnader	8 000	16 000	32 000
Godtgjøring til regn- skapsførere	90 000	100 000	100 000
I a l t	270 000	336 000	440 000

I tillegg til disse variable kostnadene er det for alle varianter forutsatt en funksjonærstab i Statistisk Sentralbyrå på to konsulenter og en sekretær ved fagkontoret, og en sekretær ved Systemkontoret.

3.5 Tidsplan

Det er vedtatt at Byrådet skal gjennomføre en større forbruksundersøkelse i 1973. Utvalget vil anbefale at denne legges opp med 14 dagers regnskapsperiode, og avslutningsintervju i tilknytning til regnskapsføringen. Systemarbeidet bør også planlegges slik at bearbeidingen i prinsippet kan skje fortløpende.

På den måten vil forbruksundersøkelsen 1973 bli tilpasset overgangen til løpende forbruksundersøkelser, og løpende forbruksundersøkelser fra 1/1 1974 vil bli en naturlig fortsettelse av den undersøkelse som allerede er i gang. Det eneste prinsipielt nye som kommer til, vil bli en eventuell delt regnskapsføring. Til gjengjeld vil delt regnskapsføring kreve en del arbeid med prøveundersøkelser, løsning av praktiske problemer i forbindelse med flytting og frafall m.v. Her kan man eventuelt ha løpende forbruksundersøkelser med sammenhengende regnskapsføring i en overgangsperiode.

4. UTVALGETS ANBEFALINGER

Det rådgivende utvalg for forbruksundersøkelser anbefaler at Statistisk Sentralbyrå går over til løpende forbruksundersøkelser fra januar 1974.

Argumentasjonen for løpende forbruksundersøkelser kan summeres opp i følgende punkter:

1. Løpende forbruksundersøkelser vil gi Byrådet høy beredskap når det gjelder forbruksstatistikk, vekter til konsumprisindeksen og statistikk som vedrører private husholdninger.
2. Løpende forbruksundersøkelser vil gi muligheter til systematiske studier av levekår hos spesielle grupper i befolkningen.
3. Med løpende forbruksundersøkelser er det mulig innenfor en moderat utvidelse av kostnadsrammen å dekke behovene både til de brukere som trenger ferske tall og til de brukere som krever at forbrukstall bygger på store utvalg.
4. Hvis de løpende forbruksundersøkelser legges opp med delt regnskapsføring, vil dette gi prinsipielt ny informasjon om kvartalsvise endringer i forbruket.